

กรณีพระคิกฤทธิ

มาต่อติดลูกศิษย์หลวงตามหาบัว

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต)

ร่วมมือกันทำความจริงให้ประจักษ์
และให้เป็นหลักฐานยืนยันในระยะยาว

สิ้นปี ๒๕๕๙

เรื่องที่มาต่อติดลูกศิษย์หลวงตามหาบัว

เมื่อ ๗ ปีก่อนนี้ คือใน พ.ศ. ๒๕๕๒ ได้มีกรณีที่พระคึกฤทธิ์ โสตฺถิผโล เขียนเรื่อง “อิตตา อนัตตา นิพพาน” โดยนำเอาอาตมา (พระพรหมคุณาภรณ์) เข้าไปรวมอยู่ในเรื่องนั้นด้วย โดยพระคึกฤทธิ์ได้เขียนลงใน นิตยสาร *เนชั่นสุดสัปดาห์* คอลัมน์ชื่อว่า “ธรรมวิจย” ได้ความว่า มีความเห็นต่างกัน ๓ อย่าง คือ ธรรมกายว่า นิพพานเป็นอิตตา พระพรหมคุณาภรณ์ว่านิพพานเป็นอนัตตา และหลวงตามหาบัวว่านิพพานคือนิพพาน ไม่ใช่ทั้งอิตตา อนัตตา

คราวนั้น พระพรหมคุณาภรณ์จึงได้เขียนอธิบายให้จบเรื่องไป ออกมาเป็นหนังสือเล่มหนึ่ง ชื่อว่า *พระไทย ใช้เขาใช้เรา? นิพพาน - อนัตตา: ฉบับเพียงเพื่อไม่ประมาท* เป็นอันว่าผ่านเรื่องนี้ไปแล้ว ท่านผู้ต้องการทราบ ก็หาอ่านได้ (ธ.ค. ๒๕๕๒)

คราวนั้น มีเรื่องพ่วง ซึ่งเป็นความเข้าใจผิดหรือความเท็จ ซึ่งได้ชี้แจงเสร็จไปแล้วในคราวเดียวกันนั้น คือกรณีลูกศิษย์หลวงตามหาบัว พุดแทรกเข้าไปในบันทึกคำ “เทศน์อบรมฆราวาส ที่วัดป่าบ้านตาด” ในเดือนมกราคม ๒๕๔๙ ตอนหนึ่งบอกความทำนองว่าพระพรหมคุณาภรณ์ได้ไปหาที่วัดหลวงตา และไปยอมรับคำเทศน์ของหลวงตาที่ว่านิพพานเป็นนิพพาน ไม่เป็นอิตตา ไม่เป็นอนัตตา

เนื่องจากข้อความในบันทึกเทศน์นั้นบอกเรื่องราวที่ไม่ตรงตามความเป็นจริง

ที่ว่า “เจ้าคุณประยุทธ์ ไปหาที่วัดหลวงตาในปี ๔๙” *ก็ไม่ใช่ความจริง*

ที่ว่า “เจ้าคุณประยุทธ์ ยอมรับตามที่หลวงตากล่าว” *ก็ไม่ใช่ความจริง*

แต่เนื่องจากเป็นเรื่องที่เกิดจากการพุดแทรกของลูกศิษย์ของหลวงตามหาบัว จึงยกประโยชน์ให้ว่า ความผิดพลาดนี้คงเกิดจากลูกศิษย์ของหลวงตา

(คราวนั้น ได้เล่าประกอบไว้ด้วยว่า เมื่อปี ๒๕๔๐ พระพรหมคุณาภรณ์ได้รับการผ่าตัดครั้งใหญ่ หลังจากนั้นก็มีสภาพร่างกายที่ทำให้ไม่ได้ไปในสถานที่สำคัญนอกวัดเลย แม้แต่พระมหาเถระที่เคารพนับถือ ซึ่งเคยไปนมัสการเมื่อเข้าพรรษาทุกปี ก็หยุดหมด จึงไม่มีทางเป็นไปได้ และไม่มีเหตุผลอันใด ที่จะไปที่วัดหลวงตามหาบัว หรือไปหาหลวงตามหาบัวในที่ไหนๆ)

เพื่อไม่ประมาท ถึงจะไม่ต้องการให้เป็นเรื่องราวอะอะ ก็ไม่ควรปล่อยให้คนเข้าใจผิด อย่างน้อยก็ควรทำอะไรให้มีเป็นหลักฐานแสดงความจริงไว้

จึงให้ทำคำ “ชี้แจงข่าว” พิมพ์ไว้ใน *ข่าวสารฐานเวศก* ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๗ (มกราคม ๒๕๔๙) ซึ่งเผยแพร่อยู่ในวงแคบๆ (คราวนี้บอกความกำกับให้ชัดขึ้น) ดังนี้
(ข้อความในไฮไลต์ มีมาในใบที่ผู้หวังดีส่งมาให้ทาง ปณ. จึงแสดงไว้ด้วย)

ชี้แจงข่าว

มีผู้ส่งคำเทศน์ของหลวงตามหาบัวทางไปรษณีย์ (แต่ไม่ได้บอกชื่อที่อยู่ของผู้ส่ง คงจะส่งด้วยความหวังดีให้ทราบข่าว) เป็นคำเทศน์เมื่อวันที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๔๙ นี้เอง ในตอนท้ายมีความตอนหนึ่งว่าดังนี้

“เพราะฉะนั้นคำว่าอรรถอนัตตาจึงหมด แต่ก่อนเข้าไปแทรกไปแอบไปเป็นนิพพาน อรรถก็แอบไปเป็นนิพพาน อนัตตาที่แอบไปเป็นนิพพานเข้าใจใหม่ ใครก็แอบเป็นนิพพาน พอตีลงผางที่นั่นนิพพานคืออนัตตา เป็นอื่นไปไม่ได้ แล้วอรรถอนัตตาจะเข้าถึงได้ยังไง เป็นอื่นไปไม่ได้ อรรถอนัตตามันก็เป็นอื่นใช้ใหม่ละ มันก็เข้าไม่ถึงได้นั้น ถอดออกจากรูป (เสียงพูดแทรกจากข้างๆ คงเป็นลูกศิษย์ว่า “ธรรมกายเขาบอกเป็นอรรถ ทานเจ้าคุณประยุทธ์บอกเป็นอนัตตา”) เอ๊ ใคร ๙ ประโยคก็ไปหาเรา (เสียงพูดแทรกจากข้างๆ ว่า “เจ้าคุณประยุทธ์ ปยุตฺโต นี่ละครับ”) พอเราตอบอันนี้เสร็จประกาศลับออกไปไม่กี่วัน พอตีเจ้าคุณ ๙ ประโยคนี้ไปหาเรา แสดงมารยาทว่ายอมรับเข้าใจใหม่ แต่พอดีไม่เจอเราเสีย ไม่เจอก็ไม่เป็นไร นิพพานคืออนัตตาเป็นอื่นไปไม่ได้ ก็พูดแล้วนี่ เจ้าของอยู่เจ้าของไปมีปัญหาอะไรเข้าใจหรือ ไปละ”

ที่ยกมาให้ดูข้างบนนี้ คือบันทึกคำเทศน์ของหลวงตา มหาบัว ซึ่งไม่ตรงตามความเป็นจริง เมื่ออ่านดูก็เห็นได้ว่า คงเป็นเสียงของลูกศิษย์พูดแทรกบอกหลวงตา หลวงตาท่านก็คงเชื่อ หรือว่าไปตามลูกศิษย์ ไม่ต้องไปด่วนว่าท่าน ที่จริงนั้น เจ้าคุณประยุทธ์ไม่ได้ไปหาหลวงตามหาบัว และไม่ยอมรับคำที่หลวงตาพูดข้างบนนี้

เรื่องนิพพานไม่เป็นอรรถนั่น ท่านเจ้าคุณบอกว่าเอาหลักที่เป็นของกลางมาบอกให้ทราบไว้ หลักว่าอย่างไร ก็ว่าไปตามนั้น ไม่ใช่เป็นความเห็นส่วนตัวของท่านเจ้าคุณเอง จึงไม่ต้องไปที่ไหน ไม่ต้องไปหาใคร ไม่ต้องไปฟังใครอีก

ขออย่าไว้ให้ชัดแจ้งว่า ข้อความในบันทึกหรือในคำเทศน์ของหลวงตามหาบัวนั้น บอกเรื่องราวที่ไม่ตรงตามความเป็นจริง ไม่เป็นความจริง

ที่ว่า “เจ้าคุณประยุทธ์ ไปหาที่วัดหลวงตาในปี ๔๙” *ก็ไม่เป็นความจริง*
 ที่ว่า “เจ้าคุณประยุทธ์ ยอมรับตามที่หลวงตากล่าว” *ก็ไม่เป็นความจริง*

อย่างที่บอกแล้วว่า ตามบันทึกเทศน์ของท่าน หลวงตามหาบัวก็คงเชื่อหรือว่าไปตามลูกศิษย์ คือพูดไปตามเสียงของลูกศิษย์ ที่พูดแทรกหรือแซงขึ้นมา จึงไม่ต้องติเตียนว่าท่าน ถือว่าเป็นปัญหาจากลูกศิษย์ของท่าน ซึ่งจะด้วยการพูดโดยไม่ดูให้ชัด พูดเรื่อยเปื่อย หรือเจตนาพูดเท็จก็ตาม ก็เป็นการทำความผิดความเสียหาย ซึ่งถ้าไม่ระวังให้ดี ก็จะทำให้หลวงตาเสียได้ (สำคัญที่ลูกศิษย์)

หลวงตาท่านเป็นพระมหาเถระผู้เฒ่าปุ่นนี้แล้ว ควรช่วยกันถนอมรักษาท่านไว้ให้ดี เมื่อเคารพรักท่านจริง ก็ต้องปฏิบัติด้วยความระมัดระวัง

อย่างในกรณีนี้ ก็บอกว่าหลวงตาพูดไปตามเสียงที่ลูกศิษย์บอกอย่างนั้นๆ เมื่อท่านพูดผลอพูดพลาดไป ก็ควรให้อภัย แต่ถ้าพูดว่า หลวงตามหาบัวบอกว่าเจ้าคุณประยุทธ์ไปยอมรับกับท่าน หรือแม้แต่ว่าไปหาหลวงตา ก็จะกลายเป็นว่าหลวงตาพูดไม่จริง นี่ก็คือการที่ลูกศิษย์กลายเป็นผู้ประทุษร้ายหลวงตาเสียเอง

เรื่องนี้ ทั้งที่ได้แถลงชี้แจงชัดแจ้งไปนานมาแล้ว (๗ ปีแล้ว คือใน พ.ศ. ๒๕๕๒) แต่เมื่อเดือนมกราคม ปี ๒๕๕๙ นี้เอง ก็มีพระภิกษุนำบันทึกคำเทศน์ของหลวงตามหาบัว ที่มีข้อความที่พูดข้างต้น ซึ่งเผยแพร่ทางเว็บไซต์ มาให้ดู ทำให้ทราบวาทะสายวัดหรือสำนักของหลวงตามหาบัว ยังเผยแพร่บันทึกคำเทศน์นี้อยู่

เรื่องนี้ แม้มิได้ประสงค์ให้เกิดความกระทบกระเทือนหรือความขุ่นมัวเศร้าหมองต่อท่านผู้ใด แต่จำเป็นต้องรักษาธรรม รักษาความจริงความถูกต้อง จึงต้องให้เรื่องปรากฏตามเป็นจริง เพราะคำพูดของบุคคลในบันทึกเทศน์นั้น จะเป็นของลูกศิษย์หรือคนใกล้ชิดหลวงตาหรือใครก็ตาม มีลักษณะเป็นการกล่าวตู๋ มิใช่กล่าวต่อเจ้าคุณประยุทธ์เท่านั้น แต่เป็นการกล่าวต่อพระธรรมวินัย ซึ่งจะก่อความเสียหายอย่างยิ่งต่อสัจจะความจริง และต่อพระพุทธศาสนา ดังนั้น เมื่อวันที่ ๑๖ ต.ค. ๒๕๕๙ พระพรหมคุณาภรณ์จึงได้มีลิขิตไปยังเจ้าอาวาสวัดป่าบ้านตาด อ.เมือง จ.อุดรธานี “เรื่อง ขอความร่วมมือทำความจริงให้ประจักษ์และให้เป็นหลักฐานยืนยันในระยะยาว”

ลิขิตนี้ มีข้อความ (ที่เป็นจุดสำคัญ) ว่า

“ในการนี้ ...เจ้าของงานหรือผู้รับผิดชอบงานนั้น จะเผยแพร่เรื่องดังกล่าวนั้นต่อไปหรือไม่ ไม่ขอกล่าวถึง เป็นเรื่องของท่านที่จะพิจารณาเอง แต่ขอความร่วมมือดังนี้

๑. ...ท่านที่พูดแทรกบอกแก้หลวงตามหาบัวว่า “ธรรมกายเขาบอกเป็นอัตตาทันเจ้าคุณประยุทธ์บอกเป็นอนัตตา” และว่า “เจ้าคุณประยุทธ์ ปยุตฺโต นี่ละครับ” ขอท่านที่เป็นศิษย์หรือเป็นบุคคลใกล้ชิดผู้นี้ โปรดบอกนามเพื่อยืนยันตนเอง

...ถ้าท่านผู้นี้จะสงวนนาม ไม่เปิดเผยชื่อ ก็ไม่เป็นไร แต่โปรดบอกในข้อต่อไปว่า

๒. ที่ว่า เจ้าคุณประยุทธ์มาที่วัดหลวงตามหาบัว หรือมาหาหลวงตามหาบัว ใน พ.ศ. ๒๕๔๙ นั้น คือมาเมื่อใด ในวันที่ เดือนใด ในปี ๒๕๔๙ นั้น หรือเมื่อใดก็ตามใน ๕ ปี หรือใน ๑๐ ปีใกล้ๆ นั้น แม้ถ้าจำไม่ได้ บอกตรงจำเพาะไม่ได้ว่าวันไหน ก็ขอให้บอกว่าในช่วงสัปดาห์นั้นๆ ทั้งนี้ เจ้าคุณประยุทธ์หรือพระพรหมคุณาภรณ์ จะได้บอกเล่าแจกแจงให้ทราบอย่างชัดแจ้งว่าในวันนั้นๆ พระพรหมคุณาภรณ์ทำอะไรรออยู่ในที่ไหนๆ อันจะแสดงชัดว่าเจ้าคุณประยุทธ์ไม่มีโอกาส และไม่มีทางเป็นไปได้ ที่จะมาที่วัดหลวงตามหาบัว หรือที่จะไปหาไปพบหลวงตามหาบัวในที่ใดๆ”

จดหมายของพระพรหมคุณาภรณ์ ถึงเจ้าอาวาสวัดป่าบ้านตาด

ดังที่กล่าวแล้ว เพื่อทำความจริงให้ประจักษ์ และให้เป็นหลักฐานยืนยันในระยะยาว จึงนำลิขิต/จดหมายของพระพรหมคุณาภรณ์ ที่เขียนไปถวายแก่เจ้าอาวาสวัดป่าบ้านตาด มาลงเป็นหลักฐานไว้ ดังนี้

ที่พักสงฆ์ในชนบท

ที่อ่างอิง วัดญาณเวศกวัน ต.บางกระพี้ อ.สามพราน จ.นครปฐม ๗๓๒๑๐

๑๖ ตุลาคม ๒๕๕๙

เรื่อง ขอความร่วมมือทำความจริงให้ประจักษ์และให้เป็นหลักฐานยืนยันในระยะยาว
เรียน พระอธิการสุดใจ ทนุตมโน เจ้าอาวาสวัดป่าบ้านตาด อ.เมือง จ.อุตรธานี

ขอทวนความย้อนหลังว่า เมื่อเดือนมกราคม ๒๕๔๙ วันหนึ่ง ผมได้รับเอกสารส่งมาทางไปรษณีย์ เป็นใบบันทึก “เทศน์อบรมฆราวาส ที่วัดป่าบ้านตาด” มีเพียงใบบันทึกคำเทศน์นั้น ไม่บอกว่าใครส่งมา แต่แน่ใจว่าเป็นผู้หวังดีส่งมาเพื่อให้ทราบเรื่อง

ไบบันทึกรุ่น ซึ่งมีข้อความที่แสดงว่าเป็นเอกสารของวัดหรือองค์กรที่สนองงานของหลวงตามหาบัวนั่นเอง (เช่นบอกสถานีวิทยุ และ Web site ที่จะชมจะฟังพระธรรมเทศนาของหลวงตา) เป็นบันทึก “เทศน์อบรมฆราวาส ที่วัดป่าบ้านตาด” ในวันที่ ๑๐ ม.ค. ๒๕๔๙ มีคำพูดจาบอกเล่าของหลวงตา พร้อมทั้งคำแทรกเสริมของลูกศิษย์หรือผู้ใกล้ชิดในตอนนั้นว่า

“...อึดตามันก็เป็นอื่นใช้ไหมละ มันก็เข้าไม่ถึงได้นั้น ถอดออกจากนี้ซิ (เสียงแทรกเข้ามาว่า “ธรรมกายเขาบอกเป็นอึดตา ท้นเจ้าคุณประยุทธ์บอกเป็นอนัตตา”) เอ๊ ใคร ๙ ประโยคก็ไปหาเรา (เสียงตอบแทรกว่า “เจ้าคุณประยุทธ์ ปยุตโต นี่ละครับ”)

ไบบันทึกรุ่นนั้น บอกต่อไปว่าพระพรหมคุณาภรณ์ (ประยุทธ์) ได้ไปหาที่วัดหลวงตามหาบัว และไปยอมรับคำเทศน์ของหลวงตาที่ว่านิพพานเป็นนิพพาน ไม่เป็นอึดตา ไม่เป็นอนัตตา

เนื่องจากข้อความในบันทึกเทศน์นั้นบอกเรื่องราวที่ไม่ตรงตามความเป็นจริง

ที่ว่า “เจ้าคุณประยุทธ์” ไปหาที่วัดหลวงตามหาบัวในปี ๒๕๔๙ ก็ไม่เป็นจริง

และที่ว่า “เจ้าคุณประยุทธ์” ยอมรับตามที่หลวงตามหาบัวกล่าว ก็ไม่เป็นความจริง

ความผิดพลาดนี้คงเกิดจากลูกศิษย์ของหลวงตามหาบัว โดยลูกศิษย์หรือผู้ใกล้ชิดพูดบอกให้ท่านเข้าใจผิด ดังที่ยกมาข้างบน ผมจึงให้ทำคำ “ชี้แจงข่าว” พิมพ์ไว้ใน *ข่าวสารญาณเวศก* ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๗ (มกราคม ๒๕๔๙)

บัดนี้ เวลาผ่านมา ๑๐ ปีเศษแล้ว เมื่อ ๒-๓ วันนี้ ก็ยังมีพระบอกเล่าให้ทราบว่าคุณเทศน์อบรมฆราวาสข้างต้นนั้น วัดหรือองค์กรที่สนองงานของหลวงตามหาบัวยังเผยแพร่อยู่

ในที่นี้ ไม่ต้องการให้เกิดความกระทบกระเทือนหรือเกิดความขุ่นมัวเศร้าหมองแก่ท่านผู้ใดเลย แต่เนื่องจากเป็นเรื่องของความจริงความถูกต้องอันสำคัญมากในทางธรรม เฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวข้องกับหลักธรรมสำคัญในเรื่องอนัตตาที่จะต้องเข้าใจให้ถูกต้อง

เนื่องจากผมไม่ทราบเจ้าของงานหรือผู้รับผิดชอบสถานีวิทยุ หรือ Web site ข้างต้นนั้น แต่เนื่องจากเป็นกิจการที่เนื่องด้วยหลวงตามหาบัวและวัดป่าบ้านตาด จึงขอความร่วมมือท่านพระอธิการช่วยส่งเรื่องนี้ให้แก่ท่านเจ้าของงานหรือผู้รับผิดชอบงานนั้น

ในการนี้ การที่เจ้าของงานหรือผู้รับผิดชอบงานนั้น จะเผยแพร่เรื่องดังกล่าวนั้น ต่อไปหรือไม่ ผมไม่ขอกล่าวถึง เป็นเรื่องของท่านที่จะพิจารณาเอง แต่ผมขอความร่วมมือ ดังนี้

๑. ถ้าไม่เป็นการลำบากใจ ท่านที่พูดแทรกบอกแก่หลวงตามหาบัวว่า “ธรรมกาย เขาบอกเป็นอัตตา ท่านเจ้าคุณประยุทธ์บอกเป็นอนัตตา” และตอบแทรกบอกแก่หลวง ตาว่า “เจ้าคุณประยุทธ์ ปยุตโต นี่ละครับ” ขอท่านที่เป็นศิษย์หรือเป็นบุคคลใกล้ชิดผู้นี้ โปรดบอกนามเพื่อยืนยันตนเอง

อย่างไรก็ตาม แม้ถ้าท่านผู้นี้จะขอสงวนนาม ขอไม่เปิดเผยชื่อ ก็ไม่เป็นไร แต่โปรด บอกในข้อต่อไปว่า

๒. ที่ท่านว่า เจ้าคุณประยุทธ์มาที่วัดหลวงตาบัว หรือมาหาหลวงตามหาบัว ใน พ.ศ. ๒๕๔๙ นั้น คือมาเมื่อใด ในวันที่ เดือนใด ในปี ๒๕๔๙ นั้น หรือเมื่อใดก็ตามใน ๕ ปี หรือใน ๑๐ ปีใกล้ๆ นั้น แม้ถ้าจำไม่ได้ บอกตรงๆ เฉพาะไม่ได้ว่าวันไหน ก็ขอให้บอกว่า ในช่วงสัปดาห์นั้นๆ ทั้งนี้ เจ้าคุณประยุทธ์หรือพระพรหมคุณาภรณ์ จะได้บอกเล่าแจ่มแจ้ง ให้ทราบอย่างชัดแจ้งว่าในวันนั้นๆ พระพรหมคุณาภรณ์ทำอะไรอยู่ที่ไหนๆ อันจะแสดง ชัดว่าเจ้าคุณประยุทธ์ไม่มีโอกาสและไม่มีทางเป็นไปได้ที่จะมาที่วัดหลวงตามหาบัว หรือ ที่จะไปหาไปพบหลวงตามหาบัวในที่ใดๆ

ทั้งนี้ พึงตอบหรือบอกแจ้งไปที่วัดญาณเวศกวัน ตามเลขหมายสถานที่ข้างต้น

ขออย่าให้ได้โปรดสบายใจว่า ที่เขียนมานี้ ไม่ต้องการให้กระทบกระเทือนหรือ แม้แต่ไม่สบายใจแก่ท่านผู้ใดผู้หนึ่ง แต่จำเป็นต้องปฏิบัติ เพื่อรักษาความจริงความ ถูกต้องตามธรรม เฉพาะอย่างยิ่งเพื่อป้องกันความเข้าใจผิดต่อหลักธรรมข้อใหญ่ดังเช่น ความเป็นอนัตตา (อนัตตตา) ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งในพระพุทธศาสนา หากจะทำให้ เกิดความไม่สบายใจแก่ท่านผู้ใดโดยมิได้ตั้งใจ ก็ขออภัยด้วย

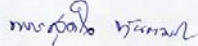
ขอให้เจริญอกงามพร้อมด้วยกันในพระธรรมวินัย

เรียนมาโดยธรรม

พระพรหมคุณาภรณ์

จดหมายตอบ จากเจ้าอาวาสวัดป่าบ้านตาด

ต่อมา ในวันที่ ๒ พ.ย. ๒๕๕๙ ได้รับจดหมายตอบจากเจ้าอาวาสวัดป่าบ้านตาด ลงวันที่ ๒๘ ต.ค. ๒๕๕๙ ขอนำมาลงไว้ให้เห็นเรื่องชัดเจน ดังนี้

เลขที่ พิเศษ ๓๖/๒๕๕๙		วัดป่าบ้านตาด ๓๐๙ หมู่ ๑ ตำบลบ้านตาด อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ๔๑๐๐๐
๒๘ ตุลาคม ๒๕๕๙		
เรื่อง	ขอความร่วมมือทำความจริงให้ประจักษ์และให้เป็นหลักฐานยืนยันในระยะยาว กราบเรียน พระพรหมคุณาภรณ์ (ประยุทธ์ ปยุตโต)	
ตามที่ท่านเจ้าคุณได้มีหนังสือมาถึงกระผมเพื่อให้แก้ไขพระธรรมเทศนาขององค์ หลวงตาที่ได้กล่าวถึงท่านเจ้าคุณในการแสดงพระธรรมเทศนา เมื่อวันที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๕๙ ซึ่งเป็นการกล่าวถึงเรื่องอดีต-อนัตตา-นิพพาน นั้น		
ทางสถานีวิทยุและโทรทัศน์เสียงธรรมเพื่อประชาชน ซึ่งอยู่ในความดูแลของ วัดป่าบ้านตาด ได้ตัดเนื้อหาในกัณฑ์เทศน์ดังกล่าวออกแล้ว และจะนำกัณฑ์เทศน์ที่ได้แก้ไข แล้วในการเผยแพร่ทางวิทยุกระจายเสียง โทรทัศน์ผ่านดาวเทียม การนำเสนอข้อมูลทาง เว็บไซต์หลวงตา ดอทคอม และสื่ออื่น ๆ ของทางวัดป่าบ้านตาดต่อไป		
จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดทราบ		
กราบเรียนมาด้วยความเคารพ (พระอาจารย์สุตใจ ทัณตมโน) เจ้าอาวาสวัดป่าบ้านตาด		

ตามจดหมายที่นำลงนี้ ว่าได้ตัดเนื้อหาในกัณฑ์เทศน์ดังกล่าวออกแล้ว คุณก็น่าจะอนุโมทนาในแง่หนึ่ง แต่ขอติงว่า ตามจดหมายของวัดป่าบ้านตาด ได้อ้างความที่กลายเป็นว่า จดหมายของพระพรหมคุณาภรณ์ขอให้แก้ไขพระธรรมเทศนาของหลวงตามหาบัว เมื่อว่าโดยธรรม พระพรหมคุณาภรณ์ไม่มีสิทธิอะไรที่จะบอกจะขอให้แก้ไขพระธรรมเทศนาของหลวงตามหาบัว หรือของท่านผู้ใด เมื่อหลวงตาเทศน์ว่าอย่างไร คำเทศน์ของท่านก็ได้มีอย่างนั้น แต่จะเป็นอย่างไรที่ท่านเทศน์หรือไม่ ก็เป็นอีกเรื่องหนึ่ง

ตามลิขิตของพระพรหมคุณาภรณ์นั้นชัดเจนว่า มิได้ขอให้แก้ไขคำเทศน์ของหลวงตา แต่ขอหลักฐานข้อมูลของเหตุการณ์ เพื่อให้พระพรหมคุณาภรณ์จะได้แจ้งข้อเท็จจริงและแสดงหลักฐาน เพื่อร่วมมือกันทำความจริงให้ประจักษ์และให้เป็นหลักฐานยืนยันในระยะยาว ส่วนการจะอย่างไรกับคำเทศน์ของหลวงตา พระพรหมคุณาภรณ์ได้เปิดไว้แล้วว่าให้เป็นเรื่องของทางวัดป่าบ้านตาดที่จะพิจารณาเอง ดังนั้น การที่ได้ตัดเนื้อหาในกัณฑ์เทศน์ดังกล่าวออกไปดังที่แจ้งนั้น จึงเป็นไปตามการพิจารณาดำเนินการของทางสายของวัดหรือสำนักวัดป่าบ้านตาดเอง ขอทำให้เป็นความชัดเจนไว้ดังที่ว่านี้

ขอย้ำว่า ที่เขียนบอกกล่าวเล่าเรื่องนี้ไว้ มิได้คิดหมายที่จะให้เกิดความกระทบกระเทือนหรือเกิดความขุ่นมัวเศร้าหมองแก่ท่านผู้ใด แต่เนื่องจากเป็นเรื่องของความจริงความถูกต้อง เฉพาะอย่างยิ่งเป็นเรื่องของหลักพระธรรมวินัยโดยตรงและเป็นหลักใหญ่ด้วย อันจะต้องรู้เข้าใจให้ถูกต้อง และมีให้มีความเข้าใจเลือนราง สับสนแทรกปนเข้ามา ที่จะปิดกั้นขัดขวางหรือพาให้ไขว้เขวแก่เหล่าผู้ตั้งใจศึกษาอย่างน้อยให้หนทางของการศึกษาภาวนาโล่งสว่างตามที่ควรจะเป็น

เรื่องว่า นิพพานเป็นอัตตา หรือไม่เป็นอัตตา (พูดตามบาลีว่า อนัตตา) นั้น ได้อธิบายไว้แล้วในหนังสือเล่มที่ได้พูดถึงตั้งแต่ต้น ที่ชื่อว่า **พระไทย ใช้เขาใช้เรา? นิพพาน - อนัตตา: ฉบับเพียงเพื่อไม่ประมาท** จึงไม่ต้องอธิบายซ้ำที่นี้อีก เพียงแต่ขอยกตัวอย่างมาบอกกล่าวให้รู้เข้าใจกันแบบง่าย ๆ

พูดแบบเข้าใจกันง่าย ๆ คำว่า “อนัตตา” เป็นคำภาษาบาลี แปลเป็นไทยว่า “ไม่เป็นอัตตา” คนเขาถามเขาเถียงกันว่า อันนั้นเป็นอัตตา ใช่ไหม? อันนี้เป็นอัตตาหรือไม่? พระพุทธเจ้าตรัสว่า “อนัตตา” คือตรัสสอนให้เขารู้ว่ามันไม่เป็นอัตตาอะไรๆ ก็ไม่เป็นอัตตา พูดแบบบาลีก็ว่า อนัตตา คือไม่เป็นอัตตา ก็แค่นั้นเอง

ไม่ใช่ว่า อัตตา ก็อันหนึ่งอย่างหนึ่ง อนัตตา ก็อีกอันหนึ่งอีกอย่างหนึ่ง แล้วมาถามว่า อันไหนเป็นอัตตา อันไหนเป็นอนัตตา การถามอย่างนั้น หรือพูดอย่างนั้น แสดงว่าไม่รู้ความหมายของคำบาลี ฟังรู้ไว้ให้ชัดว่า ถ้าพูดว่าไม่เป็นอัตตา ก็คือคำบาลีว่า อนัตตา (=ไม่เป็นอัตตา) จบเท่านั้น ใครพูดว่า ไม่เป็นอัตตา ไม่เป็นอนัตตา ก็บอกในตัวเองว่าไม่รู้ความหมาย ไม่รู้คำแปล ไม่รู้จักคำว่าอนัตตานั่นเอง

ตัวอย่างที่จะเทียบให้เข้าใจ ก็ง่ายๆ อย่างที่เคยว่ามาแล้ว เช่นมีคนหนึ่งถามว่า ช้างเป็นแมว หรือช้างไม่เป็นแมว ถ้าเรารู้ ก็ตอบเขาไปสิว่า ช้างไม่เป็นแมว

เขาถามว่า นิพพานเป็นอัตตา หรือไม่เป็นอัตตา (ไม่เป็นอัตตา = บาลีว่าอนัตตา) ก็ตอบเขาไปสิว่า ไม่เป็นอัตตา (อนัตตา)

ถ้าใครตอบว่า นิพพานไม่เป็นอัตตา แล้วก็ไม่ใช่อนัตตา หรือว่า นิพพานนั้นอัตตาก็ไม่เป็น อนัตตาก็ไม่เป็น

นั้นก็เหมือนกับคนที่ พอถูกเขาถามว่า “ช้างเป็นแมว หรือช้างไม่เป็นแมว?” ก็ตอบว่า “ช้างก็เป็นช้าง ช้างไม่เป็นแมว และช้างไม่ใช่ไม่เป็นแมว” (หรือตอบว่า “ช้างเป็นแมว ก็ไม่ใช่ ช้างไม่เป็นแมว ก็ไม่ใช่”) พูดไปพูดมา ลงท้ายกลายเป็นบอกว่า ช้างก็เป็นช้าง และช้างก็เป็นแมว

เรื่องของภาษา เมื่อจะพูดจะตอบ ก็ต้องรู้เข้าใจความหมายของถ้อยคำ ไม่ใช่เป็นเรื่องที่จะนึกเอาว่าเอา

อัตตา-อนัตตา ไม่ใช่เรื่องที่จะว่าใครมีความเห็นอย่างไร แต่เรื่องอยู่ที่ว่าพระพุทธเจ้าทรงสอนไว้อย่างไร และทำปัญญาภาวนาให้ประจักษ์สภาวะนั้น มีพุทธพจน์ปิดท้ายว่า

ดูก่อนอนันท์ ภิกษุในธรรมวินัยนี้ ย่อมรู้ชัดว่า “มิใช่ฐานะ มิใช่โอกาส ที่บุคคลผู้มีความเห็นถูกต้องสมบูรณ์ (คือตั้งแต่พระโสดาบันขึ้นไป) จะพึงยึดถือสังขารใดๆ ว่าเที่ยง...จะพึงยึดถือสังขารใดๆ ว่าเป็นสุข...จะพึงยึดถือธรรมใดๆ ว่าเป็นอัตตา นั้นมิใช่ฐานะที่จะเป็นไปได้” (ม.๓.๑๔/๒๔๕/๑๗๐)

(ตอนที่ว่าเที่ยงหรือไม่เที่ยง สุขหรือทุกข์ เอาแค่สังขาร, แต่ตอนไม่ยึดเป็นอัตตาไปถึงธรรม คืออภุมมัตถะ นิพพานก็เป็นธรรม – จึงเรียกว่า “นิพพานธรรม” จะให้หนักแน่นขึ้นอีกก็ว่า “อสงขโต นิพพานธมโม” หรือว่า “นิพพานธมโม นิโรโธ นิโรธสจฺจ” ฯลฯ)

จบไว้เพียงนี้ก่อน

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต)

๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๙